

REDACTIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 .
pe 1/4 an 5 .
pe 1 lună 2 .
Vrîi de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înalate în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 602
Borlaori nefrancați nu se primesc

Anul VII.

Număr de Duminică

Nr. 2

De ce n'a fost întărit Vasilie Mangra?

Mai sunt încă și azi Români cari urechi au și nu vor să audă, ochi au și nu vor să vadă. Ci unii, mânâși de duhul necurat, se bucură că Mangra n'a fost întărit episcop; într'aceștia e mai mare urea pentru virtute decât alipirea către sfintele așezăminte bisericesti. . . Și ear sunt alții, cari deși țin să se arate cu dragoste pentru neam, dar nu pot să-și ascundă nici ei bucuria ce o simt că n'a ajuns la treaptă înaltă un bărbat pe care s'au obișnuit să-l vadă smerit.

Cei dintâi, becșnici și rei, s'au întovărășit cu dușmanii bisericii și căpetenii lor cat e ziua colindă prin Arad, pela foile ungurești, și o ceată întreagă de nemernici și-au strîns, puolicînd câte spurcăciuni toate împotriva alesului episcop Mangra.

Ei au interes să facă pe obște a crede, că din pricina *peccatorilor* pe care te-ar fi avînd nu a fost întărit Vasilie Mangra. În felul acesta vor să se desvinovățească pe dinșii, zicînd că s'au însoțit cu iadul pentru a împedeca să ajungă cărja de păstor în mîni ne-vrednice.

Cât despre cei cari din pizmă tac și nu se ridică împotriva uneltirilor, își vor veni în fire în scurtă vreme.

Ca să-ți silim a-și veni în fire cât mai iute, și mai presus de toate ca să arătăm care este adevărata pricină, deci și *însemnătatea* neîntăririi lui Vasilie Mangra, vom da mai la vale din cele scrise de foile ungurești.

Eată, într'adevăr, ce a scris la 18 Decembrie „Egyetértés”, foaia kosuthiștilor:

„Că alegerea nu va fi întărită, era mai presus de ori-ce îndoială. Însemnăm cu plăcere că Mangra nici n'a fost întărit.

„Recunoaștem bucuros, că în politica slabă de naționalități a guvernului nostru, de vreme îndelungată, asta e întâia faptă curată și cuminte. A lovit astfel în politica naționaliștilor acolo unde ei sunt mai primejdioși și mai simțitori.

„Alegerea dela Arad a fost manifestarea sentimentului național și chemarea guvernului maghiar a fost să arate că e dator să apere drepturile și vaza statului față de atacurile bisericii organizate naționale și să documenteze neîndoios că aspirațiunile cetățenești ungare nu pot să se intruzeze decât în serviciul idealurilor națiunile maghiare și în pervalul statului unitar maghiar național.

„E de laudat hotărîrea guvernului mai ales pentru-că ea este *inceputul* unei schimbări în rezolvarea afacerilor bisericesti *socotite până acum de foarte delicate*. Din loc competent și apăsător li-s'a spus celor pe care *ei privește*, că cerințele statului ungar nu se pot subjugă motivelor de oportunitate.

Ceea-ce însemnează: *până acum* s'au temut și ministri ca afacerile bi-

sericești române să le resolve așa, după-cum doresc și este interesul șovinistilor unguri. . . *Mulțumită intrigilor mitropolitului Mețianu și ale magnatului Gall, guvernul a prins însă curajiu* și d'aci încolo altfel va procedea. . .

Eată ce scrisese „Arad és Vidéke” (în numărul dela 31 Decembrie) sub titlul *Apărarea Maghiarismului*:

„Faptul că alegerea de Episcop a lui Mangra nu a fost întărită de Coroană — cu toate că din parte foarte înaltă s'au întrepris în favorul lui — cuprinde în sine *învețături* însemnate pentru Români și celelalte naționalități.

„Peste tot, ar fi vremea supremă, ca diferitele naționalități să-și schimbe din temelie purtarea, făcîndu-și și datoria ear nu numai cerînd drepturi. Ele abuzează de libertatea ce nația ungurească li-a dat cu atîta îmbelșugare și nobleță; pentru-că libertatea de presă și de întrunire o folosesc cu ținta să răstoarne ordinea și statul întreg să-l răstoarne.

„Cuprinsul legii de naționalități dela 1868 este că în școală, în presă, în biserică, în administrarea bisericăscă și în *comune* ori-și-cine se poate folosi de limba mamei sale, cu o condiție însă: *să se socotească mîdular al națiunii politice unitare maghiare*. Pe temeiul aceleiași limbă să nu se organizeze deci și să recunoască pe toate terenele *dreptul de stăpînire al Ungurilor*. . .

„Condiția aceasta frunțaișit naționalităților nu au respectat-o însă. Dimpotrivă: nu numai că s'au organizat pe temeiul legăturii de limbă și nu numai că spun despre stăpînirea maghiară că e jug nesuferit, a cărui scuturare și-o pun ca țintă a vieții, dar ei agită într'una chiar împotriva fundamentului statului. Formarea istorică de veacuri, numită *Ungaria*, ei vor s-o prefacă într'o grupare federalistică, unde german, slav, și român să-și ia fiecare parte.

„Să nu se mire deci Mangra și soții săi, că în sfîrșit a venit vremea *mijloacelor mai tari*. Sacul cu otravă trebuie luat din mîinile lor. *Trebue să introducem controla în fiecare colțisor ascuns al bisericii și școlii lor*. . . Trebuie să aflăm chipul de a controla *băncile* lor cari slugesc *politicele naționale*. *Preparandiile* lor să le ia *statul!* În școlile secundare *geografia, istoria țerii și a literaturii maghiare* să se facă *în limba maghiară!* Și în toate seminariile controla statului să fie cât se poate de strașnică.

„*Neîntăriria lui Mangra* și ordinul mai nou privitor la propunerea limbii maghiare în școlile naționalităților sunt un semn îmbucurător, că guvernul vrea să creeze odată *unitatea politică și culturală* și să păzească statul nostru de crizele din

Austria. În această stăruință, fiecare Ungur, cu trup și suflet spriginește guvernul!

Ear „Arad és Vidéke” este organ *guvernamental*, el se inspiră dela fișpanul Urban și acest articol a apărut anume după ce fișpanul fusese mai multe zile la vinătoare cu ministrul Wlassics.

Mai trebuie oare lămuriri? Mai trebuie oare să spunem, că pentru planul mai sus arătat guvernul unguresc între Români numai pe Hamsea l'ar putea câștiga?!

Mai trebuie oare să spunem, că cine ș'acum mai admite candidatura lui Hamsea, bisericii autonome române naționale dușman îi este?

Cine nici acum nu înțelege de ce guvernul unguresc n'a recomandat întăriria lui Vasilie Mangra, ochi are și nu vrea să vadă, urechi are și nu vrea să audă!

Apponyi, Széll și Fejérváry. După știrile de Joi înainte de amezai, neînțelegerea dintre Apponyi pe d'oparte, ear pe de altă parte Széll și Fejérváry, durează încă.

Contele Apponyi stăruie, ca în schimb, marior jerite ce i-se cer țerii pentru oștire, să li-se facă *Ungurilor* diferite favoruri, și anume în ce privește *maghiarizarea* armatei.

Ziarele din Budapesta spun că relațînd primul-ministru Széll M. Sale despre pretenșiile lui Apponyi, M. Sa a zis:

— La urma urmelor, cine este primul-ministru: Széll ori Apponyi?

Ear „Alkotmány” (dela 21 c.) scrie că baronul Fejérváry, ministrul honvezilor, a zis unui ziarist:

— Nu pot primi nimic din pretenșiunile lui Apponyi. Dacă Apponyi are și acum dorințe separate, nu trebuia să între în partidul liberal. Dacă a intrat însă odată și a primit programul lui Széll, trebuie să-și tragă consecuențele și să nu vina cu vechile sale aspirațiuni. Una e să fi oponent și alta e să spriginești un guvern.

Aberațiuni mețianiste.

Despre episcopul unit Bob a zis un contemporan „că mai bine ar fi făcut roate” decât literatură.

Această sentință mi-a venit în minte, cetînd aberațiunile canonice ale Mitropolitului Mețianu în „Telegraful Român”, care proclamă *dreptul absolut* al Mitropolitului de a hotărî *singur*, și *guvernul*: cine să fie ori să nu fie episcop în eparchia veduvită?

Eată ce zice I. P. S. Sa:

„Are ori nu are guvernul *dreptul de a refusa* propunerea de întărire, atunci când alegerea cade pe o persoană lui neagreată? și suntem în curat cu faptul, că din o eventuală tragere în degete pe tema validității *dreptului* nu sinodul, ci *guvernul* va eși biruitor.

„Dar fiind vorba de drept, ne permitem să scoatem la suprafață *dreptul Mitropolitului*.

„Canonul 6 al sinodului I. ecumenic ne spune, că: nimenea nu poate fi episcop *fără sentința și învoirea Mitropolitului*. Eară Andreiu Baron

de Șaguna scrie în privința aceasta următoarele în cartea sa „Compendiu de dreptul canonic” (pag. 121): „Mai departe se poate naște și acea întrebare: dacă poate cineva să se facă episcop peste judecata Mitropolitului? Aceasta își află deslegarea în descitalul canon al 6-lea al sinodului ecumenic I., în care lămurit stă: „dacă cineva s'ar face episcop *peste judecata Mitropolitului*, marele sinod a hotărît, că unuia ca acestuia nu i-se cuvine a fi episcop.”

„Să punem deci întrebarea, zice I. P. S. Sa Mețianu: are ori nu are și Mitropolitul dreptul de a-și spune judecata în chestii de alegere de episcop? Și dacă îl are, nu cred cei dela Arad, că are și datorința a *ingrijii*, ca acest drept să-*î fie respectat?*”

„Cei în drept să mediteze asupra lucrului.”

Aci nu trebuie nici o meditare. Lucrul e foarte clar.

Mitropolitul are dreptul întemeiat în sf. canoane, cât și în statutul organelor a-și spune judecata sau socotința (părerea) sa la așezarea sau instituirea de episcop, *nu în particular* însă și în mod volnic, *ci în colectivitate cu ceilalți episcopi* din provincia mitropolită, adică constituționalicește în sinodul episcopesc, și nu peste sinod sau în contra lui.

„Că toți episcopii ai fiecărei eparchie trebuie a cunoaște pe acela, care este *întăiu* între dinșii, adecă pe Mitropolitul.”) Și să-l socotească pe el, ca și cap al lor, și *fără socoteala* lui nici o lucrare de *prisos* să facă, care nu se cuvine adecă parochiei episcopilor lor, ci covîrșindu-le pe acestea, privește la starea cea de obște a toatei eparchie: precum de pildă întrebările despre dogme, *stările și hirotoniile arhierilor*, și altele asemenea. Ci să se adune la Mitropolitul, și *împreună cu el să se sfătuiască pentru obșteștile lucruri* celea de acest fel, și ceea-ce s'ar arăta a fi mai bine pentru aceste, obștește să se hotărească.

Eară unul fiecare din episcopi, acelea să le facă *îndeosebi*, fără de socoteala Mitropolitului, câte se cuvin în hotarele episcopiei sale, și în satele care sunt supuse episcopiei sale. *Însă precum episcopii nu pot a lucra vre-o obștească lucrare fără socotința Mitropolitului lor, așa asemenea și Mitropolitul nu se cuvine a face vre-o acest fel de lucrare obștească singur și îndeosebi, fără de socotința tuturor episcopilor săi*. (Pidalion. Tălcuire la can. 34 apostolesc).

Și fiind că cea mai mare treabă și mai de căpetenie din toate cele bisericesti sunt *hirotoniile*, pentru aceasta prin urmare, adaoge canonul, că ori care s'ar face episcop, *fără de socotința Mitropolitului său*, a hotărît marele sinod acesta să nu fie episcop. Însă dacă de obște toți vor alege pe cineva de episcop după canoanele bisericesti, eară doi, sau trei ar zice împotriva, nu după dreptul cuvînt și cu

*) Mitropolitul față cu episcopii sufragani nu e decât primus inter pares.

dreptate, ci cu prigonire, și în pismă, hotărârea celor mai mulți să biruiască". (Pidalion. Tâlcuire la canonul 6 al sinodului I ecum.).

»Canonul acesta rînduiește, ca episcopul se cuvîne mai ales a se hirotonisi de toți episcopii eparchiei...

Eară tîria și pecetluirea tuturor celor ce se fac: adecă tîria alegerei acesteia ce se face acum de cîtră toți episcopii, și rînduirea unuia din cei trei ce s'au ales... spre a primi vestirea hirotoniei, să rămăie și să se aducă, ca la un chiriarch la Mitropolitul fie-căreia eparchie". (Pidalion. Tâlcuire la canonul 4 al sinodului I ecumenic).

»Episcopul să nu se hirotonească fără sinod, și fără prezența Mitropolitului. Și acesta fiind față negreșit la toată întempliera, mai bine este ca cu el să fie toți coministrii, cari sunt din provincie... și așa cu a tuturor prezență sau alegere să se facă așezarea lui. Eară de s'ar face într'alt chip, și nu după cum s'a hotărît, hirotonia să nu aibă valoare. (Enchiridion, can. 19 al sinodului din Antiochia).

»Sinodul episcopesc este acea adunare de episcopi sup președința Mitropolitului, unde se tractează obiectele bisericesti spirituale, dogmatice și simbolice. Pentru validitatea concluzelor sinodului episcopesc se recere să fie convocat prin mitropolitul și să participe la dînsul episcopii sufragani. (Statutul organic. §§. 171.173).

»De agendele Sinodului episcopesc se ține: a supune examenului canonic pe cel ales de episcop prin Sinodul Eparchial. (Stat. Org. §. 174).

Dreptul Mitropolitului la așezarea de episcop, după Statutul Organic și Sf. Canoane, consistă așadar: în a presida Sinodul Eparchial Electoral, a convoca Sinodul episcopesc și a supune examenului canonic pe cel ales de episcop, și apoi, a sevîrși cu ceilalți episcopi sufragani hirotonirea celui ales. »Obștește să se hotărească stările și hirotonirile arhierieilor. Căci nu se cuvîne Mitropolitului a face vre-o lucrare obștească singur, și în deosebî, fără de socotința tuturor episcopilor. Ear dacă s'ar ridica din împotrivă, din pismă ori prigonire: »hotărîrea celor mai mulți să biruiască».

Am reprodus mai ales comentarele Canoanelor, căci I. P. S. Sa Mitropolitul Mețianu neînțelegînd textul acelor, face niște concluziuni anti-canonice și anti-constituționale în sprigînirea tendințelor sale despotice și a absolutismului ierarchic în biserică.

În scopul acesta I. P. S. Sa nu se sfîiește a mistifica chiar sfințele canoane, căci canonul 6 al Sinodului I ecumenic fals îl citează.

În afacerea alegerei și întărîrii de episcop a vicarului V. Mangra, Mitropolitul Mețianu a jucat rolul de trădător al bisericii sale, pentru care păcat va trebui să răspundă înaintea Congresului Național bisericesc.

Ortodoxul

Estă de altfel ce scrie „Drapelul” despre această afacere:

Nouă ni-se pare, că „T. R.” nu suleva dreptul, ce-l are guvernul și Mitropolitul în chestia alegerei de episcop, dacă și păstra calmitatea în toate direcțiile. Tot respectul sinodului I ecumenic, dar știm, că de atunci s'au schimbat multe. Desvoltarea istorică a produs din biserică ecumenică unitară o mulțime de biserici, ce difer prin unele dogme și deosebî prin organizația lor. Este deci numai natural, că în urmarea desvoltării istorice nici organizația bisericii noastre nu mai e aceea, care era organizația bisericii ecumenice pe

timpul sinodului I ecumenic, adecă înainte cu aproape 1600 ani.

Biserica gr.-or. română din Ungaria și Transilvania este de prezent organizată pe baza unei legi positive, codificate pe baza canoanelor bisericesti și-n concordanță cu acelea.

Această lege pozitivă este Statutul organic.

În această lege pozitivă sunt precizate toate organele bisericesti împreună cu cercul lor de activitate și de competență și cu măsura acestui cerc. De normă are deci să ne servească Statutul organic, eară la canoane numai în acel cas avem să recurgem ca la izvor de drept, când statutul organic n'ar dispune în privința vre-unei chestii.

În cauza împlinirii scaunului episcopesc n'avem să recurgem la canoanele vechi, de oare-ce Statutul organic ca lege pozitivă precizează atât factorii, cari au să contribuie la instituirea episcopului, cât și modul și măsura cercului lor de activitate și de competență.

Factorii decizători sunt: sinodul eparchial electoral, sinodul episcopesc, guvernul țării și M. Sa Regele.

În cazul concret toți factorii s'au folosit de dreptul lor. Resultatul a fost neîntărîrea alegerei.

Aceasta fiind starea faptică a chestiei, stare ce din punct de vedere formal nu se poate dificulta, întrebarea este ce-l de făcut?

„T. R.” sfătuește sinodul să aleagă o persoană „agreată și bine-văzută și la ceilalți factori decizători”. Această recomandare în formă de sfat e ceva și greșit și primejdios, pentru-că: cine-s ceilalți factori decizători? Sinodul eparchial electoral, sinodul episcopesc, guvernul țării și M. S. Regele.

Alesul V. Mangra a fost „agreat” și „bine-văzut” atât la sinodul eparchial electoral, pentru-că altcum nu-l alegea, cât și la sinodul episcopesc, altcum nu-l declara de vrednic pentru scaunul episcopesc. Agreat numai la guvern n'a fost, pentru-că dacă era agreat, de sigur îl recomanda spre întărîre, ear M. Sa — observînd formele constituționale de guvernare — de sigur îl întăria.

Când deci „T. R.”, din incidentul neîntărîrii lui V. Mangra de episcop, sfătuește sinodul să aleagă o persoană „agreată” și „bine-văzută” și la ceilalți factori decizători, vede, eventual înconștient, sinodului: Ian ziceți voi pe cine vrea guvernul și alegați-l, ori îl țineți voi de cel mai vrednic pentru scaunul episcopesc ori nu, pentru-că guvernul e mai tare decât voi.

Acest sfat poate să fie fost dat cu gând bun, dar nu e bun. Ce s'ar pute întempla, dacă am părăsi baza legii și ne-am pune pe baza puterii, nu-l de lipsă să ghicim.

Dar argumentarea „T. R.” este nu numai primejdioasă, ci totodată și necorectă, pentru-că dreptul electoral al sinodului eparchial și dreptul guvernului de a nu recomanda spre întărîre sunt drepturi coordonate, unul de altul independente, de care are să se folosească, determinat de interesele, ce are să le represinte, fie-care dintre acești doi factori! În consecință nu păcătuiam în contra logicii, cum se pare a crede „T. R.”, când la întrebarea: „are ori n'are sinodul electoral dreptul de alegere”, răspundem: da!, și la întrebare: are ori nu are guvernul țării dreptul de a refusa propunerea de întărîre atunci când alegerea cade pe o persoană lui neagreată, ear răspundem: da!

Sinodul eparchial electoral a purces deci corect, când fără privire la considerantele altor factori a ales pe acela, pe care, — după părerea sa — l'a ținut de cel mai vrednic pentru scaunul episcopesc.

Din punct de vedere formal nici procedura guvernului nu su poate dificulta. Că purces-a guvernul și în fond corect sau a abusat de dreptul său formal, nu putem ști, de-oarece suntem scoși din parlamentul țării, unde am pute cere să-și dea seama.

Acum stăm în pragul unei noue alegeri. Noi nu am fost și nu suntem angajați nici în stînga nici în dreapta. Nu scriem deci în interesul vre-unei persoane sau vre-unui grup, ci numai și numai în interesul bisericii noastre naționale. Sinodul eparchial electoral aie de o parte dreptul pozitiv, independent de ori care alt factor, de altă parte datorința morală să aleagă o persoană, carea prin inteligență, prin cunoștințe, prin tactul recerut și prin muncă va restitui liniștea în diecesă, pentru-că scopul este liniștea ca condiția posibilității de a prospera.

În convingerea, că alegătorii — conduși de duhul înțelepciunii — vor alege persoana cea mai vrednică, încheiem zicînd iarăși: Ori care vă fi alesul, grupeze-se toți în giurul lui dînd o parte toate patimile isvorite din lupta electorală.

I. P. S. D. Mitropolit își va valida dreptul său de judecată relevat de „T. R.” în sinodul episcopesc, pe care va avé la timpul său să-l convoace și să-l conducă.

Cătră onor. noștri abonenți.

Numărul acesta este cel din urmă ce se mai trimite abonenților cari sunt în restanță cu plata. Aceia deci dintre abonenții N-ului dublu cari vor să li-se trimită numărul și pe viitor, să binevoiască a plăti ce datoresc ori cel puțin o parte din cât sunt datori; în cazul cel mai rău, să scrie pe când pot plăti. Alfel cu părere de rău, dar suntem siliți a le sista foata.

Cât privește pe abonenții de toate zilele, după-cum i-am avisat deja pe cei ce ne datorează încă și din anul trecut, dacă în decursul săptămînei acesteia nu-și vor achita datoria, ne vom lua voie a le trimite abonenții portale.

Rugăm pe onorații abonenți, peste tot, să binevoiască a plăti regulat, căci numai așa putem și noi întîmpina multele greutăți împreunate cu tipărirea și redactarea ziarului

Cu stimă

Administrația „Tribunei Poporului”.

Din străinătate.

Moștenitorul Germaniei în Rusia. Primirea splendidă făcută Principelui imperial al Germaniei în Rusia este comentată și laudată în toată presa germană.

O delegațiune a municipalității i'a oferit pâne și sare și i'a cetit o adresă în nemțește, concepută în termen entusiastici, prin care au zis că salută „pe fiul adoratului și popularului suveran al Germaniei”.

Printul a îmbrățat țarul Nicolae un minunat model al unui bastiment german, ce un cadou din partea împăratului Wilhelm.

Printul era să plece la Nowgorod spre a inspecta regimentul Wiborg, al cărui șef este tatăl său, dar a renunțat în ultimul timp din cauza unei ușoare indispoziții.

Sărbarea zilei Botezului Mântuitorului în București.

I.

La orele 11^{1/2} dimineața s'a săvîrșit sfințirea apelor, la pavilionul de pe cheiul Dâmboviței, de cătră Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Primat, cu clerul mitropolitan, în prezența Măiestrului Sale Regelui, însoțit de Alteța Sa Regală Principele Ferdinand și încunjurat de Curtea Regală.

II.

La această ceremonie au asistat: d-nii miniștri, d-nii președinți și membrii corpurilor legiuitoare, Inaltele Curți de casațiune și de compturi, Curțile și tribunalele, corpul profesoral, dl primar al Capitalei cu consiliul comunal, Camera de comerțiu,

oficerii generali și superiori cari nu au fost sub arme și funcționarii superiori ai statului.

III.

În momentul când Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Primat a pus Sfânta Cruce în apă, tunurile de pe Dealul-Spirei au dat obicinuitele salve.

IV.

După săvîrșirea rugăciunilor, M. Sa Regele, încunjurat de statele-majore, au primit defilarea trupelor în fața pavilionului ceremoniei.

Răscumpărări de Anul-nou.

La apelul făcut de Dr. N. Omeu de a răscumpăra felicitările de Anul-nou prin dăruii pentru biblioteca ce se întemeiază la Casa Națională, au mai răspuns următorii:

Suma precedentă Cor. 422.

Dr. Ioan Hossan, Brașov . . . Cor. 10.

Georgiu Turic, preot Orlaca . . . 2.

George Tîrcean, tipograf, Arad . . . 1.

Total . Cor. 435.

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 22 Ianuarie. Face mare senzație faptul, că „N. Fr. Presse” publicat ieri așa zisul Memorand al contelui Apponyi dat lui Széll, memorandum în care-și precizează dorințele căror realizare o cere acum, cu privilegiul discuțiunii proiectului de legi militară. Cuprinsul memorandumului cunoaște afară de Apponyi numele Széll, Fejérváry, contele Andrássy Gyula, Szentiványi Arpád și Bolgár Ferenc. Aceștia toți afirmă pe onoarea lor că nu au comunicat ziarului vienez cu prinsul memorandumului, deci — așa s'afirmă — „N. Fr. Presse” numai prin furt a putut s'ajungă la textul Memorandumului. Mai probabil este însă, că e o gravă indiscreție la mijloc, căci dacă a fost furat textul, s'ar ști delc cine s'a furat: dela unul dintre ce șese cari îl aveau, ear până acum încă nici unul dintre aceștia nu a făcut cunoscut că el n'ar fi avînd copia Memorandumului.

Cât despre dorințele formulate ale contelui Apponyi, estă cele mai esențiale:

Serviciul militar să fie 2 ani, contingentul militar să fie înscris în lege; să se schimbe legile de judecată militară; oficerii de neam unguresec să fie puși la regimente ungurești; să se înscrie în lege că cetățeanul ungar fără a ști limba maghiară, și nu poată fi oficer; între altele — cere apoi, ca cercurile de recrutare să fie așa fel întocmite, încât să nu dea feciori de aceeași naționalitate, ca astfel să nu se formeze regimente pe caracter național, ci cu cât mai multe regimente în cari limba regimentului să fie cea maghiară.

Opoziția este de altfel decisă că să nu lase, peste tot, ca guvernul să-și treacă proiectul militar.

Londra, 22 Ianuarie. Sir Thomas Sanderson, secretar de stat la departamentul afacerilor externe, și-a exprimat erî regretul și a desaprobă pe lordmayorul orașului care la banchetul de instalare de astă-toamnă nu invitase și pe ministrul reprezentant al României. (Se știe că actualul lordmayor din City este Ovreu și se arătase bătăran față de reprezentantul României pentru-că în România Ovreii ar fi prigonii. Red.)

Serbări mari în București

Mercuri, 1 Ianuarie, la carele 10^{1/2} de dimineață, M. S. Regele, împreună cu A. R. Principele moștenitor, a mers în trăsură de gală, escortată de un escadron de gardari, la Mitropolie, spre a asista la serviciul divin ce se oficia cu ocaziunea anului nou.

În tot parcursul până la Catedrală, publicul aflat pe străzi a salutată cu iubire și respect pe Suveran.

La intrarea în biserică, Regele fu întâmpinat de I. P. S. S. Mitropolitul Primat, care i prezentă Crucea și Evanghelia. Apoi începu serviciul divin la care au fost față: D-nii miniștri, d-nii președinți și vice-președinți ai Inaltei curți de casație, alți demnitari ai Statului, primarul Capitalei, ofițerii generali și superiori aflați în garnisoană.

După terminarea Sfintei Liturghii, Regele înălță rugă către A-Tot-Puternicul Dumnezeu pentru fericirea M. M. L. L. Regelui și Reginei A. A. L. L. R. R. Principei și Principesei Moștenitori, Principei Carol și Principesei Elisabeta și Maria.

Maiestatea Sa, eșind din biserică, trecu în fața d'nainte a frontului gardei de onoare, ce se afla așezată în fața bisericii, apoi primi la diarea.

După aceasta M. S. Regele cu A. S. Principele, urmat de o numeroasă asistență, a mers în apartamentele I. P. S. S. Mitropolitului Primat. Aci se aflau adunate toate persoanele cari fuseseră față la ceremoniile religioase spre a aduce Suveranului felicitări de anul nou.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat rosti, în numele clerului, următoarea cuvântare:

Sire,

„Binecuvântat fie Domnul Dumnezeu cel Tot-Țitorul, care ne-a învrednicit a ne una cu toții iarăși în jurul Maiestatei Voastre, prea iubitul nostru Suveran, spre a depune la treptele Tronului cele mai scumbe urări unite cu cele mai sincere sentimente de iubire și devotament pentru Maiestatea Voastră și Augusta Familie Regală, cu prilejul înouirii anului.

Laudă și mărire aceluiaș bun Parinte, care a binecuvântat glorioasa Voastră Domnie, timp de un pătrar și jumătate de seac, cu fapte mărețe, și cari au ridicat pe țara în înalt, câștigându-i demnitate și simpatie în afară.

Înima noastră tresaltă de mândrie națională, când ne reînprospătăm în minte marile evenimente ce s'au desfășurat cu

atâta vioiciune în Țeara noastră, și la cari a prezidat geniul Maiestatei Voastre, creând România modernă, și în entuziasmul cald, isvorit din admirația noastră pentru marele și înțeleptul Suveran, recunoscând aci mila Promiei cerești zicem: Cu ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte a dat nouă?

„Cu rugăciuni neincetate și smerite, către Cel A-Tot-puternic, ca, privind cu ochii părintesc asupra scumpei noastre Țări, să înmulțească roadele ei înmînt, ca avînd din belșug toate, să dea celor în lipsa, și privind tot înainte în viitorul ei de aur, să binecuvinteze numele prea bunului nostru Rege, Părintele ei mult iubit“.

În această gândire duhovnicească și cu ast-fel de doriri, fiind Sfînta noastră Biserică, care Vă datorează înflorirea ei din an în an, ne rugăm marelui Stăpîn cu fierbinți rugăciuni:

„Să trăiți Sire!

„Să trăiască Maiestatea Sa Regina!

„Să trăiască Altețele Lor Regale Principele și Principesa României, împreună cu prea iubiții Lor fii Principii Carol, Elisabeta și Maria“!

D. D. Sturdza, președintele consiliului, în numele miniștrilor, zise următoarele:

Sire,

„Am încheiat un an memorabil, aceluși aniversări de un pătrar de secol al războiului pentru independență, al izbăvirii prin cari s'a înălțat patria, al faptelor cari au scos iarăși la lumina zilei destoinicia neamului românesc.

Am serbat această aducere aminte în împrejurări cari i-au dat o deosebită însemnatate. Nu numai poporul și armata, în fruntea cărora stați de aproape patru decenii, au rostit sus și tare recunoștința ce o datoresc Voș, Marelui Domn în timp de pace și de război; ei și dincolo de Dunăre, pe însuși pămîntul luptelor singeroase, și fost aclamat cu iubire, cu respect, cu venerațiune pentru faptele mărețe, cari au fost deservite sub impulsunea Maiestatei Voastre.

Neștersă va rămănea amintirea zilelor de serbătoare, care ne-au înălțat pe toți; innarmându-ne cu noui puteri de muncă în viitorul ce se desfășură d'înaintea noastră. Neșters va rămănea acest an iubilar în memoria tuturor, pentru că Pronia Cerească, îndurătoare și ocrotitoare, în prăștiind nouii amenințatori cari se ridicase, ne-au redat clerul nostru senin și înaltor.

Cu aceste simțăminte intrăm în anul cel nou, îndreptând acum ca tot-d'a-una

privirile noastre mai întâi spre Maiestatea Voastră, rugând pe A-Tot-Puternicul Dumnezeu să Vă dăruiască încă ani mulți și sănătate deplină, pentru ca să conduceți destinele poporului român, cu însuflețirea care i-a redat vechea virtute și vitejie, cu înțelepciunea care i-a așternut calea de urmat, și cu siguranța ce o are ochiul neadormit a bărbatului, care din datorii înalte își face părgăia puternică a vieții sale.

Cu sufletele pline de dragoste și de respect, cu inimile pline de venerațiune și de recunoștință depunem la picioarele Maiestatei Voastre, în numele țării, cele mai sincere urări pentru Maiestatea Voastră, pentru prea grațioasa noastră Regină, pentru Altețele Lor Regale Principele Moștenitor și Principesa României, pentru Principele Carol și Principesele Elisabeta și Maria.

D. M. Pherekyde, președintele Adunării deputaților, în numele reprezentanților națiunii, se exprimă ast-fel:

Sire,

Adunarea deputaților n'are mai plăcută datorie de cât a aduce Maiestatei Voastre, la începutul anului, expresiunea sentimentelor sale de adinc respect, de absolut devotament și de iubire.

În cursul anului, urmând înaltele poze ale Maiestatei Voastre, am dovedit că suim pătrunși de necesitatea de a observa în afacerile Statului disciplina severă pe care ne au învățat-o nevoile; am îndurat acesta votând pentru prima oră bugetul înainte de anul nou, cu trei luni înainte de începerea exercițiului. De alt-fel lucrarea Reprezentațiunii naționale este înlesnită prin buna-voința a tuturor.

Serbătorirea în anul acesta a glorioaselor aniversare militare a făcut și mai vădită indisolubila legătură dintr' Tron și popor. Este natural că spectacolul acestei reciproce încrederi și iubiri, pagial unei forțe acinvinse, să ne dea tuturor o impresiune de securitate când privim viitorul. Este natural ca întreg poporul văzînd în Maiestatea Voastră răsămîntul său cel mai puternic, să confunde fericirea Maiestatei Voastre cu însuși fericirea țării, și să facă urări ferbinte ca mulți ani să presidați la destinele ei. În unire cu aceste sentimente unanime, în numele Reprezentațiunii naționale, exprim din adincul inimii urările cele mai calde pentru fericirea Maiestatei Voastre. Să trăiți Sire, la mulți ani, mulți ani cu sănătate și fericire. Să trăiască Augusta Familie Regală“.

Apoi d. C. E. Schina, prim-președinte al Inaltei Curți de casație, a rostit:

Sire,

Placă Maiestatei Voastre să primească și azi, primul zi a anului 1903, cu buna-voința ce neincetat ne-a arătat, călduroasele urări de viață lungă și plină de prosperitate ce sunt fericit a putea încă aduce Regelui și Familiei Regale în numele Curții de casație și al meu personal, precum și d'a reînoui expresiunea sentimentelor noastre nestrămătate de iubire, credința și devotament.

Aceste sentimente, Sire, Maiestatea Voastră nu încetază d'a face să se înrădăci-neze tot mai adinc în inimile tuturor prin dovezi continue ce dați de iubire pentru țeară, de neadormită solicitudine pentru toate interesele ei morale și materiale.

În anul trecut, an de amintiri glorioase, Maiestatea Voastră a împlinit unul d'între cele mai frumoase acte, care va ilustra pentru vece marea și binefăcătoare Sa domnie. Țeara întregă, Sire, V'a urmat cu mândrie spre locurile, azi pentru noi sfînte, unde s'a desfășurat războiul din 1876 — 1878; a fost cu inima alături de Maiestatea Voastră când ați adus acel bine-meritat omagiu memoriei eroilor cari au eucerit neatințarea și au refăcut un renume din numele de Român. Vă mulțumim Sire, din adincul sufletului pentru pieșul act ce ați săvîșit și pe care Țeara recunoscătoare îl datora celor ce și au dat viața pentru ea, căci, vocea unanimită a popoarelor proclamă că: Țărîna morților a creat Patria.

Azi când edificiul nostru național îndeplinește, ca ori-ce bun locaș, condițiunea de a ne putea feri mai bine ca în trecut de acele întemperii pe cari un mare om de Stat le numea odinioară: curentele de aer europene, credem, Sire, că a venit timpul de a ne îndrepta activitatea și spre acele îmbunătățiri interne pe cari le reclamă cu energie spirituală timpul în toate societățile civilizate, d'a urma acel curent puternic către ameliorarea regimului social, pe baza acelei egalități bine înțeleasă care se confundă cu Instiția care e însuși Instiția.

Să trăiți, Sire! trăiască M. S. Regina! A. A. L. L. R. R. Principele și Principesa României! Iotreaga Familie Regală!

M. S. Regele, la aceste felicitări, a răspuns:

„Iarăși ne găsim pe pragul unui nou an și numai Dumnezeu știe ce el tănuște în sânul său. Am înălțat dar ferbintele noastre rugăciuni către A-Tot-Puternicul, ca să ne conducă pe calea necunos-

Poesii populare

de M. Eminescu.

(Urmare).

110.

De-ai juca ca nuca 'n ciur
La străin tot nu ești bun,
De-ai juca ca aluna
Străinu-ți bagă vina,
Ca să aibă străinul vreme
Cătră mine-ar tăia lemne
Și să aibă străinul rînd
Zău m'ar ținea tot flămînd,
De-ar urla valea de zamă
Din strin dracu-ți face mamă,
De-ar urla valea de lapte
Din strin dracu face frate!

111.

Pașere din Țigrad
Du-te la mândra la gard
Și tu mândri așa-i spune
Să nu-ți strice ochi-a plînge
Că eu la ea oi sjunge
Când o face rugul pere
Și răchita vișinele
Și rugul pere moi
Atunci om fi amîndoi.

112.

Frunză verde de sulcină
Am rămas de tot străină
Voinicii s'o depărtat

Bărbatul mi am îngropat
Ibovnicul m'a lăsat.
Zac cu fața la pîrete
Cu gura arsă de sete,
N'are cine să mă-adape
Să mi pue mîna la cap
Să mă 'ntrebe de ce zac,
Că nu zac de nici un rău
Zac numai de dorul tău.

113.

Cîntă puil cucul
Pe poalele nucului
Ș'asa cîntă de frumos
De pică frunza pe jos.
Mai în jos la rădăcină
Cîntă cuca cea bătrînă
Ș'asa cîntă de cu foc,
De stau apele pe loc.

114.

Cîntă cuculețule
Toate dimineațe
Să mi câștig paralele
Să le beau cu mîndrele.

115.

Cucul cîntă, mierla zice
Nu-ți boia banii mei voinice
Că banii și-or trebui
La vară când or cosi
Iarbă, otavă cu rouă
Și se rupe coasa 'n două
Și și-ți lua alta nouă;
Și-ți cosi în lîn cu flori,
Și le-l da la căpriori.

116.

Cucule, cucule,
Vara vii, vara te duci
Mă mir iară ce mînănci?
— De-ăș mîncă iarna pămînt
Tot viu vara ca să cînt,
De-ăș mîncă frunză de fag
De-ăș bea apă din sfîrlag
Tot cînt codrului cu drag.

117.

Cîntă cucul dintre brazi
Albă i puica la obraz
Cîntă cucul în desîș
Puica mea-i cu ochii 'nduș,
Cîntă cucul pe o cracă
Ca de nuntă mi-o îmbracă,
Cîntă cucu 'n virf de nuc
Pe mîndra la gosp'o duc.

118.

Spune-mi spune puil de cue
Pe ce cale să apuc,
Pe calea pe sub pădure
Nu ne trebuie și țidule
La țidule-i îmbulzeală
Și la țidule ne 'ntreabă
De-un cal sur și-o iapă neagră
Cai sur n'am vîzt de când sunt
Iapă neagră nici decăt.

119.

Cucule de pe pădure
Du-te la maica de-i spune
C'unde m'a dat nu mi-l bine
Patul mi l de mărăcine
Și captorul de ciulină.

Și m'ăș duce, zău m'ăș duce
Da mi-l calea 'n cruce
Și nici n'o s'o pot străbate
De neagră străinătate.
De copacii cei căzați
De voinicii siabuși
Și de tufele stufoase
De fete frumoase.

120.

Leliță dela pripor
Ce-mi trimiți atîta dor
Trimete mi mai pușintel
Dar vin dumneata cu el.

121.

Bădișor depărțitor
Ce-mi trimiți atîta dor,
Pe pârâu și pe isvor,
Pe gurile tuturor?
Trimite-mi mai pușintel
Dar vin' Dumneata cu el.

122.

Vai bădiță dor și-o fi!
N'am prin cine tănui,
Doar pe lună
Voie bună
Și pe stele
Multă jele
Și pe vînt
Câte-un cuvînt!

(Va urma).

cută, care se deschide înaintea noastră, și să ne păzească de grije și de necazuri.

Dea ca anul în care intrăm să fie bine-cuvântat și să împlinească tot ce dorim pentru fericirea și propășirea iubitorului Meu popor. Aceasta ar fi pentru Mine darul cel scump, tot așa de scump ca caldele voastre felicitări, cari găsesec un adinc răsunet în inima Mea.

„Pătruns de viue recunoștință pentru nenumăratele dovezi de dragoste și de credință, ce primesc neîncetat din țeara întreagă, urez din tot sufletul tutulor și din partea Reginei ani mulți și fericiți“.

Cuvintele Regelui au fost acoperite cu repetate strigări de:

Trăiască Regele și Regina!

Trăiască Familia Regală!

La carele 12, M. S. Regele și A. S. R. Principele S'au întors la Palat.

Din țeara întreagă, M. S. Regele a primit nenumărate telegrame de felicitări.

Seara a avut loc tradiționalul bal al Curței.

La carele 10, M. M. L. L. Regele și Regina și A. A. L. L. R. R. Principele și Principeasa României, precedați de Curtea Regală, au intrat în sala Tronului, unde se aflau adunați d-nii membri ai corpului diplomatic cu doamnele, d. D. Sturza, președintele consiliului de miniștri, d-nii miniștri cu doamnele, d. președinte al Adunării deputaților cu doamna, d-nii președinți ai înaltelor corpuri ale Statului cu doamnele, d. procuror-general al înaltei Curți de casație și mai mulți foști miniștri cu doamnele.

Maiestatele Lor au ținut aci cerc, primind felicitările tutulor celor de față.

Apoi, M. M. L. L. Regele și Regina și Altețele Lor Regale, precedați de Curtea Regală, au trecut în sala cea mare de danț, unde se aflau mai mulți d-nii senatori și deputați cu doamnele, membrii înaltelor Curți de casație și compturi, membrii corpului consular, ai Curței de apel, ai tribunalelor, consiliul comunal funcționarilor superiori și șefii de servicii ai diferitelor ramuri ale administrației publice, d-nii ofițeri generali și cei superiori și inferiori ai garnizoanei, numeroși reprezentanți ai proprietății și comerțului și un mare număr de persoane distinse din societate.

Îndată după intrarea Maiestateilor Lor și Altețelor Lor Regale în sala splendid iluminată, danțul începuse cu animație, în care timp Regele și Regina bine-voiră a convorbi cu cea mai mare parte din persoanele prezente primind cu bucurie urările ce Li-se aduceau cu ocaziunea primei zile a anului.

La ora 1 s'a servit supă, la care au luat parte, în patru serii, toți invitații prezenți, în total peste 1.500 persoane.

Pe tot timpul cât a durat supeul, danțul a urmat neîntrerupt până la orele 5 dimineața când s'a terminat balul.

Majestatele Lor și Altețele Lor Regale S'au retras la orele 2.

Scrisoare deschisă.

Rudaria, 30 Dec. 1902.

D-sale d-lui Maior George Popovici la Brașov.

Domnule Maior,

M'ați oprit, acum câți-va ani, să fac cunoscută Românilor frumoasa faptă ce săvârșiseți în folosul comune unde v'ați născut: întemeierea unei fundațiuni pentru învățarea de meserii, pusă sub îngrijirea bisericii.

Acum, când am aflat ce batjocură și câtă ocară vi-s'a adus din partea reprezentanței acestei comune, nu pot să mai tac. Sunt dator a vorbi în public, pe această singură cale ce ne-a mai rămas pentru vorbit către mulțime. Sunt dator a face așa, odată pentru-ca țărani nostri de aici să știe de ce suferite negre ascultă reprezentanții lor

de altă parte pentru ca și mulțimea de români dintr'alte sate ale noastre să știe din astă pildă, că nu cei ce se linguesc pe lângă popor nici cei ce îl țin în frică cu amenințări, sunt bine-voitori lui, ci cei ce fac fapte bune pentru el. Aș vrea pildă să fie de învățatură pentru bunul nostru popor, amăgit atât de adesea de cârturari mincinoși, cari numși binele lor însuși îl vinează totdeauna, și vând interesele mulțimei. Pilda noastră să le deschidă ochii.

De aceea ne iertați, vă rog, d-le Maior, că prin gazete vă dau răspunsul la prea îndreptățita d-voastră scrisoare.

Venind eu din străinătate, tatăl meu îmi arătă scrisoarea ce ați adresat oficiului parochial Rudaria, prin care cereți înapoi Acțiunile bancii Nera, datorite bisericii noastre pentru suspomenita fundațiune de meseriași, lăsând bisericii numai cele 2 acțiuni datorite ei fără scop, adică chip de cinste pentru îngrijirea de aceea fundațiune. Cereți acele Acțiuni pe foarte întemeiatul motiv, fiindcă reprezentanța comunei politice Rudaria nu v'a ascultat dreapta dorință de a primi și înscrie sătenii noștri și la proprietatea d-v. de aici pe iubii d-voastră copilași legiuinți, cari numai nu sunt născuți la noi.

Am înțeles mahnirea sufletului d-v. ce va pricinuit mai mult decât vătămătoreala hotărâre (păcat că nu se poate numi pe hârtie cum i-se cuvine) a reprezentanței comunale, căci mahnii adinc suntem cu toții căți avem simțiri de această faptă. Și vă dau tot dreptul să pedepsiți comuna prin desființarea Fundațiunii d-voastră.

Pe groazuica vătămare și pe scârboasele motive ce au fost aduse, ca astă crimă să poată fi săvârșită, se cade pedeapsă.

Cum? Să se zică din partea vice-notarului, tilcitorul legilor în ședința comunală în care s'a hotărât asupra cererii d-v., să se zică reprezentanților, că copii d-v. pot deveni niște stricați, pot face mai datorii, și comuna ar fi silită să le plătească, dacă dinșii ar fi primiți între membrii ei, dacă ar fi luați între sătenii noștri? Mie cel puțin așa mi-au spus oamenii, cari au fost de față și se pare că lucruri de felul acesta s'au pomenit și în „potrocolul“ ce vi s'a trimis d-voastre, jucându-se după aceste cuvinte din scrisoarea d-voastră către oficiul parochial: „Cererea n'am făcut-o din motive materiale“... Iși poate închide cineva să existe o astfel de lege? Și dacă ar exista ceea-ce nu se poate cuprinde cu mintea sănătoasă, cine nu s'ar scârbi văzând că să aduc împotriva d-voastră astfel de argumente, când știe tot satul, că ați fost totdeauna omul model, oficerul care ați trimis, de când purtați cinstita sabie împărătească, în fie-care lună din leașa, cu care ațiți nu se ajung, o frumoșică sumă la părinți și frați acasă, ca să-și poată mai ușor purta mica lor economie, și cultiva pământului? Cine nu s'a mirat, că ați fost în stare să cruțați atâta din leașa d-voastră de capitan încă, pentru a pute face fundația suspomenită, și pentru a putea dărui alte Acțiuni Direcțiunii „Nera“ în scopul înființării unei biblioteci populare?

Față de un astfel de om, pe care țără să fie maiorul Majestateii Sale, ar fi falos ori și ce sat, ori și care oraș să-l numere între ai săi, pe el și pe copil și tot neamul lui, — față de un astfel de om să restălmăcești §. 9 alinea a) și b) din legea comunală dela 1886, care dă drept reprezentanței a respinge cereri de încetățânire persoanelor cari au săvârșit crime sau au înșelat din poftă de câștig, aflându-se în judecată s'au fiind judecate pentru aceasta, și persoanelor care fără însărcinarea comunei nu sunt în stare să-și agonisească traiul, — zic, să restălmăcești astfel cum am spus mai sus, legea față de modelul cinstei, aceasta e o adevărată crimă.

Dar, vi se va părea, dl meu, că motivele neadevurate arătate mai sus, pentru a vi se pută respinge cererea, au fost praf aruncat în ochii reprezentanților neștiutorii

de legi din partea vice-notarului. Nu este așa, d-nule Maior. Vice-notarul dela Bania nouă pe aici, străin de d-voastră ca și de mine, ca și de comună aproape, e singur jertfa altor răi al caror greu îl poartă comuna, și cari tremură de ori-ce zare de lumină ar pute să vină din vre-o parte. Zorit de aceste suflete negre (și poate chiar în buna credință că face un bine comunei) pută să nu creadă numai spuselor tatălui meu și fratelui d-voastre asupra prea frumoșului d-voastră caracter, când era prăgătit mai de nainte altfel) el a putut, așa zice aproape, a fost silit să întindă coarda tilcurei legii dincolo de adevăr.

Stăpâni peste reprezentanța comunală, în partea ei mare, răii de cari cei mai mulți ascultă, orbește unii — de frică alții, sunt dascălul comunal și familia negustorească și birtașăscă din sat. De când s'a înființat granița (ba poate și mai înainte) tutulor tutulor primarilor ce s'a urmat a fost dascălul de care vorbim. Abia acum 6 ani am isbutit să punem un primar peste voia lui, dar și aceasta era să-și dea mulțumirea dacă nu-l lăsam să primească tutulatul lui sibiul mulțumindu-ne numai cu cinstea lui, cât ș'a putut-o păstra. Și negustorul birtaș, bătrânul ș'a făcut și el strășnica sa slujbă birtașăscă pe lângă primari. Dobânda lui a fost vre-o 40 de lanțe de pământ din izlaz; Dumnezeu, dar și mulți săteni mai știu cum și în ce chip agonisește.

Dar să trecem repede la căpetenia Nr. 1. Isprăvile dascălului cele mai multe nu se pot spune, o bună parte 'mi-le vou ținea pentru alte vremuri. Dar și din puținul ce voi spune se poate vedea cine este și cum lucră. Ecă una. După desființarea graniței, comuna a cumpărat „casarma“, cum i-se zicea, adică reședința ofițerului sătesc pentru a o întrebunța odată ca a 2-a școală, ce se vedea că o să trebuiașcă. Dascălul însă în invita lucrurile cu primarii, până ce comuna s'a pomenit că el capătă casarma ca locuință. Zădarnică a fost toată truda preotului de a împedea aceasta, zădarnice toate apelațiile. Cu toate că avea dascălul cuartir foarte bun (afară de casa sa) în casa școlii. Acesta a rămas apoi pe seama staffilor, să joace noaptea prin ele. Adecă nu, că într'o odaie a fost instalat porcul „învățătorului“. Doar nici acestuia nu i se potrivea cotașul din obor, ca porcilor tuturora. Al dascălului trebuia încuierat în odaie cu ușă, cu ferească la stradă.

În cealaltă odaie, vecină, pe care o întrebunța și mai înainte pentru locuit, a fost apoi băgat oficiul matriculantului, la vremea sa, după vre-o 10—15 ani. S'a învoit la aceasta, fiindcă tot el era matriculantul. La ce se folosește cuina, cămara, mare curte și grădina și clădirile ce mai sunt prin curte ca la fie-care casă? Nu știu; adecă la nimica. Fiindcă în cuartirul cel nou, lipit de acesta, sunt de toate acestea, în mai mare măsură.

Dar, nu de lipsă, scaten ei dela comună pe seama sa casa cumpărată pentru școală: El chibzuise cu viclenia, că locuind unde a ocuit ofițerul, de care toți trebuie orbește să asculte. Și pentru-ca asemenea să fie deplă, a uneluit ca primarii să rindue pe lângă cei 3—4 oameni, cari să orindesc pentru slujba comunală, din toate familiile, pe fie-care săptămână, să rinduiască zic și pentru el un servitor personal. Acesta grijește de slujba casei lui, de grajd, și de toate, că doar la școală numai focul îl face iarna, De măturat școala se pun școlarii, cu rindul. — Nu știm dacă primește plată pentru servitor, ca matriculant, dar tot „omul de slujbă la casarmă la învățătorul“ face și acel mic serviciu de măturatul și încălzitul cancelariei matriculantului. Dar știu, cel puțin mi-s'a spus cu siguranță, că ș'a făcut plată pentru lemnele de încăzit această cancelarie, 48 fl. pe an, dela comună, și o încălzește bine înțeles cu lemnele școlii. Lemne nu se prăpădesc multe pentru asta, cred; dar bani să iau destul înzadar. Las, că lemnele școlii țin și locul lemnelor cuar-

tulului lui, ba au mai servit de multe ori și la alte celea. Înțelegeți că prin încuierarea în casarmă a perdut comuna, timp de 15—20 de ani câte 100—150 fl. pe an, socotind chiria cea mai mică, ce s'ar fi putut dobândi.

Și ce bunătăți a făcut comunei, ca să se învrednicească de acest hatir — și alte multe — din partea reprezentanților și a primarilor?

Să vă spun, Die Major. Douăzeci de ani, cât a fost stăpânul Comitetului parochial și a epitropiei (dela 1878 până la 1897), a aștit poporul împotriva preoților săi și l-a ținut în vecinică vrajbă cu aceștia. În loc să îngrijească de încasarea regulată a datorităților ce au parochienii către biserică, către preoți și mai marii lor, și de plățirea regulată a lor, cum cere legea dela Comitet și epitropi, dînsul, pentru a făcării iubire de oameni, au căutat totdeauna să facă tot felul de frământări pentru a zăbovi, pentru a împedea, chiar pentru a zădărnici plățile arătate, și a opri sporirea lor cat de mică, departe napoi de raportul sporirii populației și a cerințelor și trebuințelor acestora. Intocmia totdeauna lucrurile așa, ca preoții să fie siliți a atrage luarea aminte a Comitetului asupra datoriei sale, ca apoi ei, dascălul, să se poată arata voitori de bine al satului cuvântând oamenilor cu prilejul sinoadelor parochiale (și afară de ele) că ei sunt saraci, nu mai pot plăti, că trebuie așteptat, că trebuie aflat alt chip de împărțirea aruncului... și altele, și altele. Și preoții erau totdeauna neplătiți la vreme, câte odată ani de zile și erau cei mai rău plătiți în asemănare cu vecinătatea, toate erau în restanță. Pentru mai bună înțelegere, trebuie să vă aduc aminte că la noi s'a păstrat rânduiala din vremea graniței, și în locul taxe or stolare, pentru partea mare de slujbe, era o plată fixă din partea bisericii, care se împărțea și se împarte asupra tutulor parochienilor. N'a fost chip ce poate născoci mintea omului rău, care să nu fi fost întrebunțat pentru amestecarea poporului, pentru îndușmănierea lui cu preoții și înstrăinarea lui de biserică, pe care să nu-l fi cercat.

Și dacă cine-va, dacă foarte mulți poate, începuse a zări soarele adevărului prin negura ce eșia într'una din acest suflet negru, nu putea, nu cuteza să nu-l asculte: satul era plin de împrumuturi din fonduri bisericesti, pe care tot el le împărțea și le scotea, cu atolputernicie. Ce să mai pomenesc de taxe în bani și într'alte cinsturi, ce să făceau cu aceste prilejuri, de cari lumea vorbește! Cred că prea ajunge pentru a vă putea face o idee de cele ce erau.

Atâta dușmănie împotriva bisericii și a slujitorilor ei din partea celor chemați a o iubi și a griji de binele ei, spre binele poporului, dușmănie ce am văzut-o și în timpul petrecerii mele acasă și am simțit-o greu asupra mea însumi, m'a făcut să răpesc o scumpă parte de timp dela alte lucrări mai de preț ale mele, și să scot biserică satului nostru din ghiarele groasnice ce o țureau. Am încercat și bunul popor m'a înțeles și m'a ascultat, și am avut mulțămirea sufletului, că din primul an de când port cărma Comitetului parochial, dela 1897, am pus odată capăt la toate relele, și am așezat și pentru viitor pe base tari ce puțin mai au pentru a fi desăvârșite, bunul mers al tutulor trebilor bisericesti, și regulata plată a slujitorilor ei apropiati și îndepărtați, mici și mari. Și zarvă n'a mai fost de atunci.

Dar credeți, că cel osândit de Domnul de a nu se bucura decât de rău, a putut privi în tihnă toate acestea? Nu, Domnul meu. Dacă la început s'a putut mulțami cu turburările ce se siliau să facă în sinoadele parochiale, ce le ținem în sfânta biserică, ucenicul și prietini săi, negustorii din sat, moșul și nepotul, câte-odată și fiul (nepotul fără să fi avut măcar drept

de membru) cu sbieretele lor fără rost și fără șuință de ce e vorba, și a câte unui om beat ce aceștia trimiteau anume la sinod, — acum în urmă și el a început eșarși a sufla din otrăvitor peste credincioșii noștri. Prietenii săi au svenit în lume, că episcopul și Comitetul de acum (adică eu, care carmesc toate) au risipit banii bisericii. Da, e risipă, căci în locul celor aproape 200 fl. anual, ce dascălul lua în ultimii ani pentru socoți, din care abia i-se svirina ceva de pomana casarului, astăzi și de 6 ani începe a avea se administrează cu mai puțin de 100 fl. pe an, sumă ce se împarte cu dreptul pe episcopul încasator, și cel socotitor, așa că numai dela admistrare s'a cruțat la vre-o 500 fl. — în 6 ani, — cu toate cheltuielile extra-ordinale ce au fost trebuința să se facă și s'a făcut cu șuința și înțelegerea tuturor.

Prietenii lui mai răspundesc svonului că eu nu sunt deputat bisericesc, fiindcă, fiu de preot cum sunt, nu pot fi dușmanul Viaducei. Adică, după socoteala lor Viaducei și capii bisericii noastre sunt dușmanii poporului și împotriva lor trebuie apărât poporul. De aceea, se vede, taxele ce li-se cuvin, nu se plăteau de dinși decât cu grea anevoință, cu mare silă și întârziere, ca unor dușmani. Cum să nu fiu noi, eu, și cei-ce mă urmează, risipitori și neprietoni ai poporului, când noi socotim ca datorii noastre întâu și întâu, grijirea de bună mers a fondurilor, și nu de cășugarea de prieteni, de împărțirea dreptății a arucunilor, de plata la timp a tuturor plăților, — ba am înscris ear în cheltuielile bisericești și taxa ce comuna noastră o dărește scaunului protopopesc, pe care dinși o ștersese, în cel din urmă 2 ani, fiindcă nu i-se cuvine protopopului plată (voia precedentului). Dar iertăți, d-le Major, ca încep a nu mai scriși. Dați-mi voie a vă mai spune numai că acest dascăl, de Doamne păzește, fiind și matriculant, cere, ca mine în lume, ca tinerii să meagă cu nunta întreagă, și altfel nu, la savârșirea căsătoriei civile, cum nu cere legea, — ca nu incheie nici o căsătorie civilă, decât atunci, când cine-va vrea să se cunună la biserică, așa că preotul să fie silit să aștepte în biserică, după săvârșirea liturghiei, când e obiceiul locului (și a împrejurimii întregi) a se cunună creștinește, până ce dascălul să îndură să isprăvească. Cum s'ar vedea altfel cât de sus stă Maria Sa față de preoții!

Chiar ieri mi s'a plâns un țeran a cărui fiu s'a anunțat acum zece luni pentru căsătorie civilă, și care a isprăvit cu toate formalitățile (la această matriculant să fie două înfățișeri a tinerilor, și cu părinții lor, înainte de căsătorie!), că s'a rugat să-i „treacă la matricula“ civilă, într-o zi ori săbătoare, când va binevoi, ca să-i ticniască Dumineca aleasă pentru căsătoria bisericească. L'a întrebat când e aceasta, și i-a spus apoi, că numai atunci, și nici decum altă-dată nu-l poate legătui după legea lui. Și asta se zice roman, și se zice ortodox! N'ar mai fi fost!

Pentru întregire vă mai spun, d-le Major, că tinerul negustor și birtaș, nepotul celui bătrân, a știut să tragă la birt în unire cu mamă-sa văduvă (și cu moșul) prin fel și fel de mijloace, mai ales prin înpretinire și poitășire cu el, tot tineretul satului, și să-i deschidă cale largă spre matricula, și așa cum nici cel mai spureat jidan n'ar fi știut și n'ar fi fost în stare să facă. Ba și o seamă de bătrâni nu se rușinează a sta mereu la birt. Și pe toți li aștia cât pot împotriva preotului, se silitește din puteri a pune stavilă la atâta stricăciune, predicând, cum i-se cuvine, împotriva cercetării birtului ș. a. Se înțelege, că astfel de oameni să tem de ori-ce suiet cinstit ar fi ea oamenii să tem de ori-ce suiet în satul, pe care-l socotesc ca așezământ de arândă. Și vor pune toată truda lor ca să zădărnicească aceasta. Ar fi primejdie să li-se arete le cine-va că fundul bună-tății lor făjărite e negru ca fundul iadu-

lui. Și mai ales când n'ar putea să zică, cum zic de miné, că am interes, fiind că sunt ficior de popă, să nu las lumea în orbire și stricăciune.

Nu de fi d-voastră, d-le Major, se poate teme dascălul, care nu mai poate apuca așezarea lor aici, vre-odată, dar nici negustorii nu se vor îngriji poate prea mult de aceasta, căci vor ști cum și în ce chip a luat dela comună trei piea frumoase „plătași“ (locuri de case) fără nici o para chioară, și cum s'au instăpânit peste cele vre-o 40 de lanțe din izlaz ca sa nu mai zic altă; iar cât privește stricarea morali și ruinarea materială a celor căzuți în brațele lor, dacă va merge înainte cât-va timp, ea va fi coplesit până atunci, ca buzuiana, toate și abia se va mai găsi ce va neotrăvit. Ci frica lor este de d-voastră. Dacă nu vă aruncau o asfel de comară în față, d-voastră nu erați scârbiți de comună, și puteați avea dorul de a veni poate odată, ca pensionar, spre a vă așeza aici. Și atunci moartea stăpânirii lor ar fi fost sigură. Lămină, s'ar fi vârsat în întunec și n'ar fi putut-o pune sub obrocul scornturilor lor.

Dar sper că aceasta tot are să fie. Fi d-voastre au dreptul după lege a fi socotiți sateni noștri, fără a cere voia niminui (ș. 6. a legii comunale).

Și frumoasă d-voastră doriață, ca fiu d-voastră să rămână în legătură cu locul d-voastră „natal“ va putea și va trebui să se împinească și fără voia răcăciunilor și a „reilor“.

Și cred, că cine are atâta evlavie pentru locul unde „zac osemintele strămoșilor“ săi, încât să doriaască, ca d-voastră, ca averea copurilor dacă nu vor avea urmași să rămână comunei unde acele oseminte zac și unde ei au indigenatul, de tot de locul nașterii sale nici-odată. De aceea sper că ne vom împreuna odată amândoi în acest loc de așezământ al strămoșilor noștri în ciuda tuturor unelirilor dăunăești, pentru a ne face datorința de aderavăți fiu al poporului, lucrând împreună la deșteptarea și înălțarea lui. Iertăți, că am făcut prea de tot lungă istorie. Altădată ne vom înțelege asupra celor ce mai sunt de lipsă.

Acum, primiți vă rog, domnule Major asigurarea celei mai adânci ale mele stime.

Al d-voastre devotat

Dr. Ioan Sîrbu.

PS. Scrisoarea a 2-a din străinătate.

0 zi de bucurie în Bozovicu.

(Frumosul Almaj).

Dela înființarea corului bisericesc gr.-or. român în comuna noastră frumoasă Bozovicu, centrul Almajului oarecând vestit, numai vara mi s'a dat privilegiul de a ne înveseli și bucura la petrecerile arangiate de acest cor. Aceasta din lipsa unei sale corespunzătoare.

Acum însă spre bucuria noastră ni-se va da mai des ocaziune a ne întruni în momente de bucurie și în zilele de iarnă, de oare-ce dl Ioan Stanoilovicu a zidit o astfel de sală de cuget și ești în frumoasă sală a d-lui Lichtnekert din Caransebeș. Și chiar această împrejurare a îndemnat pe dl conducător al corului Ilie Ruva de a arangiat concertul împreună cu teatrul și joc în a doua zi de Crăciun conform programului publicat mai în toate ziarele românești.

Destul că aceasta frumoasă petrecere arangiată cu multă tactică, ne-a făcut atât pe noi cei din loc cât și pe cei din prejur ca să luăm parte, să uite pe un timp toate durerile, năcazurile, luptele zilnice la care suntem espuziți în acele zile timpuri, căci de pe fețele tuturorora nu vedeai altă de-

cât bucurie și veselie — cugetai că trăim în țeara dreptății și nu în aceea în care ne dedăm numai la suferință și necaz.

E bine când ni-se dă ocaziune ca între suferințele și nacasiunile la care suntem expuși să fim împărtașiți din când în când și de astfel de momente cari ne fac să le uităm pe acelea.

De un astfel de moment înălțător avuram și noi parte a doua zi de Crăciun în care zi deși în program a fost pus că începutul petrecerii va fi precis la 7 ore seara dar însuflețirea generală pentru acea petrecere s'a vezut și de acolo că încă la 5 ore sala cea mare era deja îndesată de public. Nu greșea când zic că a fost peste 400 persoane așa că numai începeau.

La orele 7^{1/2} dl conducător Ilie Ruva cu bravii coriști îmbrăcați toți în haide frumoase românești așa ca își era mai mare dragul să-i privești, se aflau pe bină și conform programului cântă: „Sunt soldat român“ de G. Dima, etc. cu atâta precizie, că toate cântările a trebuit la cererea publicului repetate. După frumoasele cântări urmat piesele teatrale: „Paracisterul“ și „Nunta țărăneasă“. Acestea s'au jucat de minune bine. Cugeta omul ca atât românești cât și românele noastre au fost crescute pe bină. Îndesebi d-șoara Sofia Smeu, d-nii Pavel Matei și Teodor Ciocu pentru că atât de bine și-au predat rolurile au fost des aplaudați.

La finea acestora urcă bina parochiul local și vice-președintele corului Ioan Brinzeu și ține un avântat cuvânt de închidere. Zice într'altel că dacă vom cât mai adese-ori să ne împărtașim de astfel de petreceri frumoase, trebuie să spriginim corul, să lucrăm solidari în buna-înțelegere frățească pentru prosperarea, în-întarea și înflorirea lui, unicul carele ne mai întrunește spre a da mâna unul cu altul ca frați, prietini și ca cunoscuți.

Lucrând astfel, Dumnezeu străbunilor ne va ajuta să ieșim învingători în toate, delaturind toate pedecile, din calea noastră, spre scopul dorit. Apoi încheie: „Traiesc în credința și în speranța aceia că toți creștinii și trif speranța pentru susținerea corului, dovadă și numărul frumos, care a alergat spre a ținde mâna de ajutor, deci fie-ne și pe viitor în memorie nemuritorul poet carele zice: „Unde-i unul nu-i putere“ etc.

„Apoi mulțumindu-vă pentru bunăvoința arătată cu prezența d-voastră zic: trăiască oaspeții noștri, trăiască coriștii, trăiască dl conducător Ilie Ruva“.

Cu franchețe zic și cu aceasta ocaziune că meritul pentru înființarea corului, pentru ordinea bună, în și afară de biserică, apoi pentru bunăreșita petrecerii e a d-lui paroch Ioan Brinzeu și a d-lui Ilie Ruva, care de prezent pentru meritele sale e prim-epitrop, casar la institutul românesc, „Nera“ și conducătorul corului.

Marturisesc că dl Ruva lucră ziua și noaptea, pentru biserică și cor — oaci de când se află dînsul ca episcop la sf. biserică, în înțelegere cu preotul Ioan Brinzeu a adus biserică în rînd bun, e renoată și provăzută cu steguri noi, încât ție-e mai mare dragul s'o privești. Resplata le va fi dela Tatăl din ceru.

A încurs 244 coroane. Din suma aceasta detragend spesele rămâne un plus în fondul corului de 84 coroane. Suprasolviri: Macasy Vilmos 2 cor.

60 fl. Mozer Carol 60 fl. Dorca 60 fl. și Sparger Ignatz 60 fl. Primească și pe această cale mulțăminta noastră.

Toate a decurs în rîndul cel mai bun trăgându-se la hore frumoase în etagiu și jos până în zori de zi ducend flește-care cu sine suvenir plăcute.

„Granicerul“.

0 nuntă dascălească.

Sibiu, 31 Dec. v. 1902.

Cine nu cunoaște pe modestul, dar zelosul și harnicul învățator Toma Joandrea din Sibiu d'abit de anii bănețelor, dar dotat dela Dumnezeu cu o sănătate d'plină, învățatorul T. Joandrea de 47 de ani servește în centrul metropolei noastre! Mulțumire și recunoștință primitoră acest simpu gregar al instituțiilor populare din partea tuturor superiorilor săi, dar cea mai mare mângăiere s'aflească și-a aflat-o în creșterea familiei sale! Pe cel mai mult un odraslele sale învățatori și învățătoare li-a făcut! Pe George, cel mai mare fiu al său, li-a făcut învățator și s'afle servește ca atare la școlile capitale gr.-or. din Lugoj; pe fiica sa Paraschiva, a mbitat-o după precedentul inv. I. Mera; pe alta fiică a sa Elisabeta, a făcut o învățătoare la școlile capitale române din Sas-Seber, care căsătorindu-se are de soț pe harnicul director dela aceluși școală, dl Simuț Roșu; un nepot al înarunțatului învățator, dl Romul Vraciu servește ca învățator la școlile capitale din Poiana, ear' alt nepot, titlul G. Joandrea un Săște e elev al preparandiei din Sibiu!

Dar' cel mai mare mângăitar al familiei sale a fost fără îndoielă fiica sa cea mai mică, g-nula d'șoara Victoria Joandrea, învățătoare la școala „Reuniunii femeilor române din Sibiu“. Percurgend cele 4 clase civile de stat din Sibiu, d'șoara Victoria a absolvat cu succes eminent pedagogia de stat din Cluj, și imediat după terminarea studiilor a fost aplicată la școala „Reuniunii femeilor române“.

Acum, în al 7-lea an de serviciu Providința divină a voit, ca d-șoara Victoria, ulima odraslă a familiei T. Joandrea, să intre în viața conjugată.

Dl Timoteiu Popovici, profesor de rusică la seminarul „Andrian“ din Sibiu și a s'arbat cuunna sa cu d-șoara Victoria Joandrea, Sâmbătă în 28 Decembrie c. st. v. în biserică gr.-or. din suburbul Ioșefin.

Actul cununiei l'a celebrat cu o pompă deosebită Prea Cuvioșia Sa Dl Dr. Eusebiu R. Roșca, protosinel și director seminarial, ear' cântările rituale le-au executat teologii seminariali sub conducerea diul profesor D. Cunțanu.

Nași au fost dl Simuț Roșu, directorul școlilor capitale din Sas-Seber ca soț sa, d'na Elena Roșu născută Joandrea. Sorele de mireasă au fost amabilele și gentile d'șoare Lenița Cunțanu și M. Pop, ambe profesoare la școala civilă de feie din Sibiu, ear' d' frațele de mire au fost sing jemenții dl Nicolae Vădășan și Vasile Stan, profesori la seminarul Andrian.

Biserica era plină de lume aleasă. La masa animată la culme, mai ales, că participanți erau toți demni reprezentanți de la biserică și școală. Dintre numeroasele toaste amintesc pe dl P. O. Domn Ioan Papiu, protopreșbiter în Sibiu, ținut întru adun. atea mirilor; P. O. Domn Mateiu Voilean, asesor consistorial și directorul școlilor „Reuniunii“ ritice peoșul sau în săbătatea nașilor, M. On. D. Dumitrie Cunțanu toastează în sănătatea poștăntelului cununător, P. C. Sa Dr. Eas. Roșca, dl profesor Ioan Ghibu, în societatea școlilor mari și mici, earși dl M. Voileanu în sănătatea nestorului dascălilor, Toma Joandrea ear dl Dr. Petru Șpan din împrejurarea, că ardeleșul G. Joandrea a luat o bănșană ear bănșanul Timoteiu Popovici a luat de soț pe o ard-leană, întru un discurs avântat ridică peoșul său p'ntu înfrățirea ardelenilor cu bănșanul etc. etc.

Felicitări parte prin tele-grams parte prin epistole au sosit la număr considerabil. Țin să amintesc la locul primă călduroasă adresă de felicitare trimisă miresei de Mult. On. Comitet al „Reuniunii femeilor române din Sibiu, însoțit cu un frumos obiect de suvenir, apoi la adresa mirelei felicitări cordiale dela dl Musicescu, prof. la conservatorul din Iași, dela amicul Ioan Vidu, dirigintele R. uniunii de cătări si mirescu din Lugoj, dela prof. Eugen și Iuliana Jureșcu dela prof. Cordonean din București, profesori din Sibiu, Basov, Caransebeș corpul inv. din Lugoj, numeroși amici, cunoșcuți

Secretele unui bărbat bătrân!

O istorie din viața reală. Povestită de *Stefan Szabó jun. în Pakozd.* (Toate drepturile rezervate.)

Lubiți mei. Cel mai mare bun al omului este sănătatea. Durere, când cine va e bolnav, cu greu găsește un mijloc de vindecare. Și eu am fost șase ani bolnav și înzadar am încercat toate mijloacele.

În sfârșit am cunoscut într-un ziar despre Elsa Fluid de Feller, farmacist în Stubica (Croatia) și mi-am gândit: „Încearcă și tu acest mijloc!“ Mi am comandat o duzină de probă, și eată rezultatul: Șase ani n'am putut umbla din cauza reumatismului și a zgârciurilor în picioare. Nu-mi puteam mișca picioarele și suferiam de insomnie. Zece zile mi-am un piciorule cu „Elsa Fluid“ de Feller; și am și putut umbla și în trei săptămâni am fost sănătos ca peștele în apă.

Toți au aflat, că am mai comandat din „Elsa Fluid“. Bătă că vine vecinul meu Michel și se plânge că suferă de călduri și friguri, și-l dor mâinile, picioarele și crucea spinării. I-am dat o sticlă din acest „Elsa Fluid“ și în 3 zile s'a făcut bine. Mai veni și Stefan Bergl, ca să-i dau și lui din acest miraculos „Elsa Fluid“, care folosește contra tuturor boalelor, căci soția lui tuș ște și are junghiuri în pept. Închipuiți-vă, oamene bun!, după trei zile veni soția lui Stefan să-mi mulțumească, căci i-a ajutat „Elsa Fluid“.

Mai veni și vecina Ana la Iosifi și se plânse că copilul ei e aproape dus din cauza vărsăturilor, a plânsului și a zgârciurilor în stomac, așa că numai știe ce să-i facă, a încercat toate medicamentele, dar în zadar. Imediat m'am uitat în descrierea care

să pe fiecare sticlă cu „Elsa Fluid“, și într'adevăr s'au: 10 picături din Elsa Fluid date în apă, și una pânțelele cu a elasi medii argint, trebuie să folosească!

Li dădui o sticlă și li zisei: tot ce s'au în această descriere, trebuie să fi adevărat. Li poți procura dela Eugen V. Feller, farmacist în Stubica, Str. Bisericei 92 (Comitatul Agram). Costă puțin de tot! După șase săptămâni 5 coroane, ear' porto li plătește farmacistul. În câte va zile copilul s'a făcut bine și toți eari au auzit despre această minune, s'au grăbit să și comande „Elsa Fluid“. În carneal am fost la rușta lui Johann, și acolo povestiau toți despre efectul miraculos al acestui fluid. Pe unit i-a vindecat de spasmiuri, de limbrici, pe ații de disenterie, durere de măsele, răie, erisipel (orbant), rani, zgârciuri, dureri de stomac, indigestie, vărsături, boale de ficat, oftică, friguri intermitente, bureț nervosităte. Unul a tușit cu vărsături de sânge, acestuia i-a folosit și un bătrân își perduse vederea, ear' acum vede ca un tânăr. După povestirea vecinilor, „Elsa Fluid“ folosește contra tuturor boalelor. Chiar și porci, ear și bot i-au curat cu acest medicament, ajută la toți și vindecă orice boală. Vă pot spune oamenei mei, că „Elsa Fluid“ este medicina cea mai bună, care vindecă în tot cazul și în boalele cele mai grele și pentru-ca să-l căpătați veritabil, trebuie să scrieți adresa exact: Eugen V. Feller, farmacist în Stubica, Kirchgasse Nr. 92 (Comitatul Agram) și celor-ce li comanda, doresc să le folosească ca și mie.

Veritabilul lui Feller „Elsa-Fluid“

(Fluidul-Feller extras de plante, de miros plăcut, cu marca „Elsa“). Atât pe descrierea modulului de folosire, cât și pe fiecare sticlă trebuie să poarte marca aci alăturată, cu numele „Elsa“ și subscrierile „Feller“. La expozițiile din Paris, Roma, Londra, Nizza și Berlin „Elsa-Fluid“ a fost decorat cu medalia de aur. Comandați „Elsa-Fluid“ cu rambursă postală și prin alăturarea costului. Costă

Cu ambalajia și port postal, cum și descrierea modulului de folosire.	12 Sticle sau	6 Sticle duble	5 Cor.	— fl.
	24	12	8	60
	36	18	12	40
	48	24	16	—
	60	30	20	—

Gratuit se dă o sticlă după comandarea unei duzine!
Să vă fericiți de contrafaceri!
Numai „Elsa-Fluidul“ lui Feller e veritabil! Dacă cutare epistolă s'ar perde să se scrie recomandat.

Se mai recomandă:

„Elsa-Pillen“, Rabarbera lui Feller.

Medicina cea mai bună, mai ieftină, mijloc de o mie de ori probat, lucră repede, sigur, fără dureri, face apetit, toamește mistuirea, alină durerile de stomac și a organelor de mistuire. Un ambalajiu (6 cutii) costă cu avizul de folosință 4 coroane.

Trei ani am suferit de zgârciuri și de dureri de picioare, ear când 12 zile m'am folosit de Elsa-Fluidul lui Feller m'am însănătoșat pe deplin. Și fată-mea vă este recunoscătoare, căci Rabarbera Elsa-Pillen au vindecat-o de slăbiciuni.
Serie la 8/X. 1902.
Iosif Doboga, Călăraș (România.)

Am suferit mult de zgârciuri de stomac, de durere de dinți și de picioarele-mi înghețate: dar de când mă folosesc de Elsa-Fluidul lui Feller sunt pe deplin sănătos, voi spun și altora ce lese minunat este acesta, care m'a vindecat pe mine și pe mulți cunoscuți ai mei și ne-au mântuit de dureri.
Gurahont, comit. Arad, la 9/VII. 1902.
Lukhaub Catalin, moșe.

Cine dorește să primească „Elsa-Fluid“ cum și „Pilulele-Elsa“ de Feller se comanda la:

EUGEN V. FELLER

861-5
Liferantul Altetel Sale prințul Filip de Bourbon
farmacist în Stubica, strada Bisericei Nr. 92, (Comitatul Agram.)
Depozitul principal în Budapesta: la farmacia Iosif de Török, Király-utca 12, Dr. Eggers „Reichs-Palatin“, farmacist, Váci-körut 17 și la farmacia Béla Zoltán, V. Szabadság-ter. În Arad se capătă la farmacia Iulius Tábor și Kelemen v. Földes.

Mai ieftin ca ori-unde.

Din privilegiul sezonului de iarnă și primăvară am onoare a recomanda onor. public marele și bogatul meu
deposit de

haine bărbătești și de copii,

ce se vând cu cele mai moderate prețuri, precum și cele mai fine costume de modă și de salon pentru bărbați și copii, pardesiuri și îmbrăcăminte de dormit, paltoane de ploaie, bunzi de iarnă, precum și bunzi de oraș și havelocuri.

Recomand depositul meu de haine de iarnă și primăvară, mai ales onorațiilor domni preoți, cărora le vând cu cele mai ieftine prețuri.

Cu stimă 865 3-6

Isidor Moskovitz,

Calea Andrássy 8 (În față cu biserica minorităților.)

Mai ieftin ca ori-unde.

Ioan Cotirlă și fiul

atelier de sculptură, tâmplărie și strugărie.
Oravița-română.

Aranjament complet pentru efectuare de iconostase (tămplă), tronuri, jefuri, strane, chivoturi, rapizi și ori-ce alte lucrări de lemnărie în bisericile noastre de rit oriental. Schițare și efectuare de planuri după comanda, mobile și tot felul de instrumente de școală, bănci, table, catedre, mașini de socotit etc.

Prețuri moderate. — Garanță desăvârșită.
La cerere atestate despre rezultate de până acum. 867-6

Sanatoriu și institut de cură cu apă rece

— înouitât de înaltul minister de interne prin ordinațiunea Nr. 81.945/1901. —

În toată Ungaria-sudică singurul institut de cură autorizat, care iarna vara stă deschis pentru public și primește la cură bolnavii cu locuința în institut și externiști. Bolnavii pot ave la dispoziție sfatul ori-și-cărui medic.

Mijloace de lecuire:

Baie cu lumina electrică: pentru vindecarea reumei, podagrei, îngrășărei, nevralgiei, boalei de rinichi, boalelor de sânge și înveninării prin metaliuri. Aceste băi pot fi folosite și de cei bolnavi de inimă, 15 bilete 15 fl.

Baie de cură cu apa rece: pentru sănătoși întărire, și vindecă boale de intestine (mațe), insomnie, durerile de cap e c. 15 bilete 6 fl. Abonament lunar 10 fl.

Baie de acid-carbon: pentru vindecarea boalei de inimă, boalelor femeesti și lecuirea slăbirei pricinuită de nervosităte. 15 bilete 18 florini.

Baie maure: pentru vindecarea boalelor femeesti, reumei, nevralgiei, înțepături, penirea mușchilor etc. 15 bilete 16 fl.

Baie cu apa rece electrică: Vindecă nervositătea, dureri de nervi, slăbiciuni, rea peste tot a sistemului nervos. 15 bilete 15 florini.

Inhalatii: soole sau cu extract de brad. După modelul celor din Reichenhall și Gleichenberg, — în contra boalelor de plămâni și de gât. 15 bilete 9 fl.

Gimnastica-svedeză: pentru vindecarea strâmbărilor de spinare, înțepăturii mușchilor; pentru lecuirea slăbirei la copii anemici. Taxă lunară de la 10 fl. în sus, după gravitatea casului de boală.

Massage: pentru vindecarea boalelor de nervi, a anemiei, a îngrășării peste măsură și a slăbirei generale. 15 massage 6 fl.

Massage electrice: pentru vindecarea nervosității, a durerilor de nervi și pentru ușurarea mistuirii. 15 bilete 12 fl.

Electrisare galvanică și cu curent faradic: Bolnavii interniști pot ave la dispoziție sfatul ori-și-cărui medic. — O odaie (cu încălzit, luminat și serviciu) și provizionarea sau întreținerea: 85 fl. pe lună.

Medicul conducător:

D. HECHT,

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) Nr. 3 (Intrare în stradă vis-à-vis de Teatru, între prăvăliile Maresch și Szabó). Telefon 270. 841-76